

de blauwe klauwier

JAARGANG 20 NR 4

PERIODIEK VAN VOGELWERKGROEP DE KEMPEN

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van **VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN"**, en verschijnt in principe 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van *f* 17,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Willem Veenhuizen en Jan Wouters.

Het redactie-adres is: De Braken 11
5541 AC Reusel
tel. 04976-42391

VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN" beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de, in het wild levende, vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin, voorlichting, educatie en beheerswerkzaamheden.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot het secretariaat van de Vogelwerkgroep. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt *f* 45,-- per jaar; studenten betalen *f* 35,-- en gezinsleden *f* 22,50. **DONATEURS** die de vogelwerkgroep willen steunen zijn van harte welkom. Donateurs die *f* 25,-- of meer schenken, krijgen een jaar lang de Blauwe Klauwier toegezonden. **BETALING** van de contributie of donatie kan geschieden door storting op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep" dan wel "donatie Vogelwerkgroep".

HET POSTADRES van het secretariaat luidt als volgt:

Vogelwerkgroep "De Kempen"
Postbus 386
5500 AJ Veldhoven.

ARTIKELN UIT DE BLAUWE KLAUWIER MOGEN WORDEN OVERGENOMEN, NA VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE, ONDER VERMELDING VAN DE BRON.

NACHTZWALUW-INVENTARISATIE VAN HET LEENDERBOS IN 1994

HANS HERMANS

Als vervolg op de vorige jaren is het Leenderbos ook dit jaar geïnventariseerd op Nachtzwaluwen. De teldata waren 3 juni, 24 juni en 15 juli. Alle drie de keren in de avond, ongeveer vanaf zonsondergang.

In totaal werden 14 territoria aangetroffen, verspreid zoals aangegeven op het kaartje. Vergeleken met 1993 zijn dit er 3 of 4 minder. De resultaten van voorgaande jaren zijn gepubliceerd in de "Blauwe Klauwier" jaargang 19 nr. 2/3. Mogelijk is het natte voorjaar de oorzaak van deze terugval. Opvallend is het dat in het zuidelijk gedeelte van het bos de

aantallen vanaf 1987 gelijk blijven op 6 tot 7 territoria.

Per avond waren de resultaten als volgt:

- 3 juni: 7 zangposten, fris, winderig weer, direct na een regenbui.
- 24 juni: 14 zangposten, warm en zwoel, ook jonge Ransuilen gehoord.
- 15 juli: 10 zangposten, bewolkt weer.

Met dank aan alle medewerkers, en komend jaar doen we het natuurlijk weer!

Verspreiding van de Nachtzwaluw in het Leenderbos in 1994 (14 paren).

BROEDVOGELS VAN HET BROEK BIJ HANEVOET IN EINDHOVEN.

HENK MUNSTERS EN WILLEM VEENHUIZEN

Inleiding

Een aantal jaren, in 1985, 1991 en 1993 is Het Broek redelijk onderzocht op de aanwezigheid van een aantal kritische moerasvogelsoorten.

Alle gegevens zijn door Henk Munsters verzameld en beschikbaar gesteld. (Zie ook Munsters 1987) Het gebied is te waardevol om die gegevens ongepubliceerd te laten. Vandaar dit korte verslag.

Gebiedsbeschrijving

Het geïnventariseerde gebied is gelegen aan de zuidwestrand van Eindhoven (zie kaartje). Het wordt begrensd door de snelwegen A67 en A2, de stadswijk Hanevoet en het Natuurkundig Laboratorium van Philips. De oppervlakte is ± 110 ha.

De Dommel, die het gebied doorsnijdt, heeft in de loop der jaren de hoedanigheid van de omgeving bepaald. Het is een vochtig tot nat gebied met rietvelden, natte weilanden, broekbosjes en populie-

renbos, naast enkele hogere delen gevormd door stroomruggen van de Dommel.

Naast de Dommel geven een zandvanger in de beek en de Hanevoetplas het geheel een nog natter karakter.

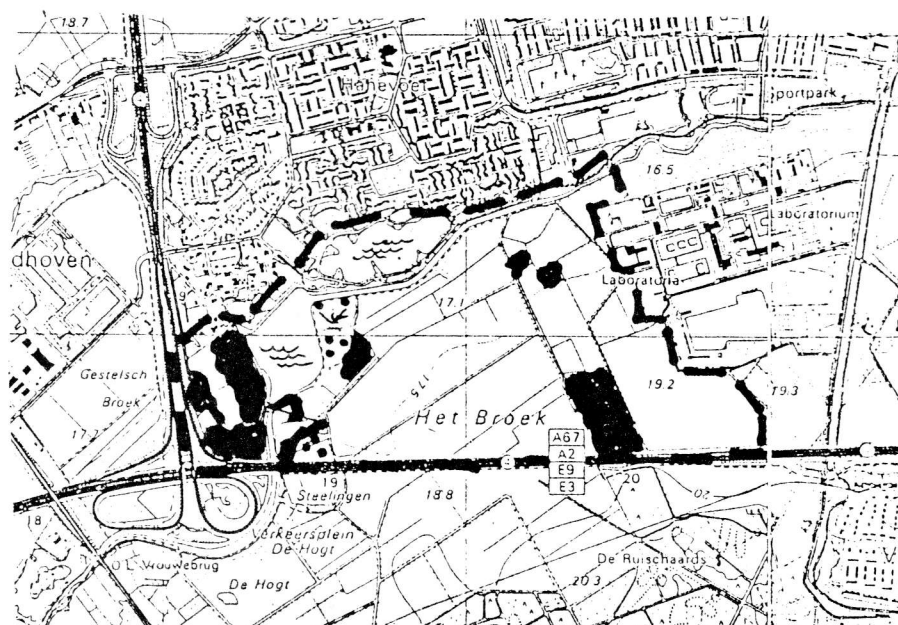
Het gebied wordt ontsloten door een verharde doodlopende weg naar de 'sluis'. Verder is er een rondgaande wandelroute via een zandpad dwars door de weilanden en over een dijk langs de Dommel.

Werkwijze

In 1985 is het hele gebied onderzocht en zijn 10 volledige bezoeken gebracht. De verdeling per maand was april: 2, mei: 3 en juni: 5. De gebruikte methode was de uitgebreide karteringsmethode Bloem (Hustings et al 1985, blz. 50). Alleen een selectie van soorten is kwantitatief geïnventariseerd.

In de andere jaren is het gebied minder intensief bezocht.

Ligging van het gebied

Verloop over enkele jaren van het aantal territoria van de meer kritische moeras- en struweelvogelsoorten in Het Broek bij Hanevoet.

<i>Jaar</i>	1985	1990	1991	1993
<i>Soort</i>				
Bosrietzanger*	20-21	13	9	15
Sprinkhaanrietzanger	1-2	-	0	0
Kleine Karekiet*	1-2	-	4	3
Rietgors*	6-7	-	0	1
Spotvogel*	2-3	-	2	1
Grasmus*	5	-	-	3
Graspieper	1?	-	0	0
Nachtegaal*	3	-	1-2	0
Matkop	2	-	-	0
Veldleeuwerik	1?	-	0	0
Kievit	2	-	-	2

-: niet geteld

*: vermeld op de Ecologische Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten van de bebouwde delen van Eindhoven.

Resultaten en bespreking

Bovenstaande tabel geeft de resultaten weer uit de jaren 1985, 1990, 1991 en 1993. Hij laat zien dat de populatie van de Bosrietzanger behoorlijk is afgenomen, maar de laatste jaren redelijk stabiel blijft. De Kleine Karekiet is wat vooruitgegaan. De Grasmus, die op de nationale Rode Lijst staat, is nog met drie territoria aanwezig. De overige kritische moeras- en struweelvogels zijn sterk afgenomen of zelfs geheel verdwenen.

De broekbosjes met riet en ruigten, die direct aan de Dommel liggen, herbergen de meeste territoria, o.a. van Bosrietzanger, Kleine Karekiet en Rietgors.

Overigens werden in 1985 in totaal 39 territoriumhoudende soorten aangetroffen.

Suggesties voor behoud en beheer

Het beheer en onderhoud van Het Broek zou op korte termijn aan een ecologisch beheersplan onderworpen dienen te worden.

Literatuur

Hustings, M.F.H., et al., 1985. Vogelinventarisatie. Pudoc, Wageningen
 Munsters, H., 1987. Onbekende gebieden. De Blauwe Klauwier 13 no. 1: 22.

Het blijkt dat een aantal kritische broedvogelsoorten zich niet kunnen handhaven, terwijl de potenties die het gebied nog heeft, zeer waardevol zijn.

In het voor- en najaar is het gebied van belang voor doortrekkende steltlopers. Dan kan men Kleine Plevieren, Oeverlopers, Watersnippen, grotere aantallen Kieviten en Scholeksters tegenkomen, die er uitrusten of voedsel komen zoeken.

Het is daarom zeer wenselijk om dit moerasgebied te behouden en de natuurlijke kwaliteiten verder te ontwikkelen.

Amfibieën

Door de Poelenwerkgroep (samenwerking tussen de plaatselijke natuur- en milieuwerkgroepen, de Gemeente Eindhoven, en de Herpetologische Studiegroep) zijn in het gebied een aantal locaties onderzocht om te beoordelen of er geschikte plaatsen zijn om een drietal poelen te kunnen realiseren. De definitieve plaats en vormgeving van de poelen is nog in studie.

BIJZONDERE VOGELWAARNEMINGEN IN DE KEMPEN IN 1992

PIERRE VAN DER WIELEN EN BRAM AARTS

De vogelwaarnemingen die hieronder worden gepubliceerd, geven een overzicht van wat er door een beperkt deel van de in de Kempen actieve vogelaars is gezien. Helaas zijn er maar weinig actieve leden, die hun waarnemingen insturen, zodat het overzicht zeker niet volledig is. In vergelijking met 1991 is het duidelijk minder volledig.

Veel gegevens zijn afkomstig van frequente tellingen van enkele gebieden zoals de Strabrechtse Heide (Jan-Erik Kikkert) en de Hees, misschien beter bekend als het E3-strand te Eersel/Vessem (Frank Willems). Losse waarnemingen ontvingen we van VWG de Peel via Carlo van Seggelen, van de Wielewaal via Jan Wouters, van enkele jeugdbonders en van de personen die aan het eind van dit overzicht staan vermeld. Hiervoor allemaal hartelijk bedankt.

Geoorde Fuut.

- 29 maart 1 ex. Vessemse Vennen (JNM)
- 18 april minstens 5 exx. Reuselse Moeren (JW)
- 6 mei 6 exx. Beuven (CvS) Hier kwamen ook 2 paar tot broeden maar de nesten zijn tijdens het rapen van kokmeeuweieren ook leeggehaald!
- 14 juni 5 adulte en 2 juvenielen Reuselse Moeren (GS & W)
- 27 juli 2 jonge juvenielen Reuselse Moeren (PvdW)
- 31 okt. t/m 9 nov. 1 ex. Beuven (JEK)

Aalscholver.

- 9 maart 74 exx. de Hees (FW)
- 8 nov. 52 exx. in 3 groepen naar Z over Veldhoven (JNM)

Grote Zilverreiger.

- 20 sept. 1 ex. over het Beuven (VWG de Peel)

Zwarte Ooievaar.

- 29 april 2 adulte exx. pleisterend aan Beuven en later naar NO (JEK)
- 23 mei 1 adulte. O Strabrecht (HH)

Ooievaar.

- 23 april 2 exx. opvliegend Hulselse Dijk Reusel (JW)
- 5 mei 1 ex. W Strabrecht (JEK)
- 21 mei 1 ex. NO Strabrecht (CvS)

Lepelaar.

- 7 juni 1 adult ex. Beuven (?)

Wilde Zwaan.

- 1 jan. t/m 3 maart maximaal 12 exx. Soerendonks Goor (velen)
- 3 maart 1 onvolwassen ex. Paaldijk Soerendonk (JNM)
- 5 en 8 maart resp. 7 en 12 exx. Beuven (FW & JEK)
- 28 sept. 1 onvolwassen ex. de Hees (FW)
- 18 okt. 7 adulte ex. Valkenswaardse Visvijvers (FW)
- 31 okt. 3 exx. Beuven (JEK)

Rietgans.

- 14 jan. 110 exx. O Soerendonks Goor (PvdW)
- 23 jan. 3 exx. ZO de Hees (PvdW)
- 26 jan. 6 exx. NW en 15 exx. O Reuselse Moeren (PvdW)
- 16 feb. 11 exx. O Vessem (JNM)
- 9 dec. 5 exx. Steensel (FW)
- 27 dec. 4 exx. Hulsterbroek Geldrop (PvH)

Kolgans.

- 30 okt. 1 ex. de Locht Veldhoven (FW)
- 9 dec. 19 exx. O Veldhoven (BA)

Grauwe Gans.

- 14 jan. 31 exx. Ringselvennen Budel Dorplein (PvdW)
- 18 feb. t/m 1 maart 1 ex. Goorven (PvdW)
- 23 feb. 2 exx. over Dommelen (JNM)
- 3 maart 1 ex. Soerendonks Goor (JNM)
- 3 maart 12 exx. Ringselvennen Budel Dorplein (JNM)
- 1 april 1 ex. Kraanven Leende (FW)
- 18 aug. 4 exx. Beuven (JEK)
- tussen 10 en 31 okt. 1431 exx. over Strabrecht (JEK)
- 10 okt. 17 exx. ZW Oirschotse Heide (JNM)
- 26 okt. 10-25 exx. Steensel (FW)
- 8 nov. ± 200 exx. ZW de Braken Reusel (JW)
- 8 nov. 6 exx. W Zonderwijk Veldhoven (BA)
- 23 dec. 2 exx. Polvokamp Riethoven (FW)

Brandgans.

- 2 okt. 1 ex. Beuven (VWG de Peel)

Rotgans.

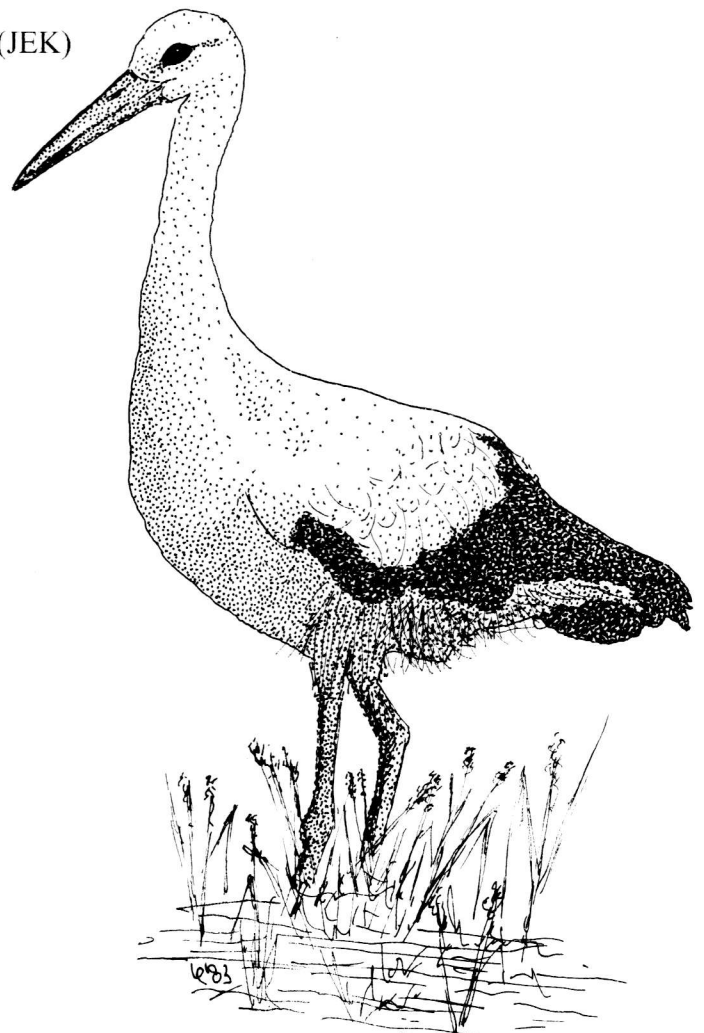
- 17 nov. 1 ex. de Hees (FW)

Nijlgans.

- broedgeval de Hees 3 juvenielen (FW)
- 1 maart 1 ex. de Hees (HP)
- 3 maart 2 exx. Paaldijk Soerendonk (JNM)
- 20 sept. 9 exx. de Hees (FW)

Bergeend.

- 18 jan. 1 ex. Keelven Someren (VWG de Peel)
- 3 feb. 3 exx. Hanevoet Eindhoven (PvdW)
- 18 feb. 5 exx. Goorven (PvdW)

- 1 maart 3 paartjes Goorven (PvdW)
- 3 maart 4 exx. Ringselvennen Budel Dorplein (JNM)
- 19 maart 2 paartjes Beuven (JEK)
- 11 april 1 paartje Beuven (JEK)
- 7 juni 1 ex. Beuven (PvdW)
- 9 okt. 1 ex. Beuven (JEK)

Bahama-eend.

- 23 jan. 1 ex. de Hees (PvdW)

Smient.

- 4 jan. 1 vrouwtje Goorven (PvdW)
- 14 jan. 3 mannetjes en 1 vrouwtje Soerendonks Goor (PvdW)
- 14 jan. paartje Gat van Waalre (PvdW)
- 3 feb. 1 mannetje Hanevoet Eindhoven (PvdW)
- 3 feb. 6 mannetjes en 2 vrouwtjes Soerendonks Goor (PvdW)
- 9 feb. 5 exx. Soerendonks Goor (HH)
- 3 maart 15 mannetjes en 11 vrouwtjes Soerendonks Goor (JNM)
- 19 maart 2 paar Beuven (JEK)
- 30 maart paartje de Hees (FW)
- 11 april 1 paartje Beuven (JEK)
- 18 april 1 mannetje Reuselse Moeren (JW)
- 19 april 2 mannetjes en 1 vrouwtje Soerendonks Goor (HP)
- 25 april 1 mannetje Soerendonks Goor (HP)
- 10 mei 1 mannetje Klein Meer Vessem (FW)
- 20 okt. 7 exx. Soerendonks Goor (HH)
- 21 dec. 1 paartje Soerendonks Goor (FW)

Krakeend.

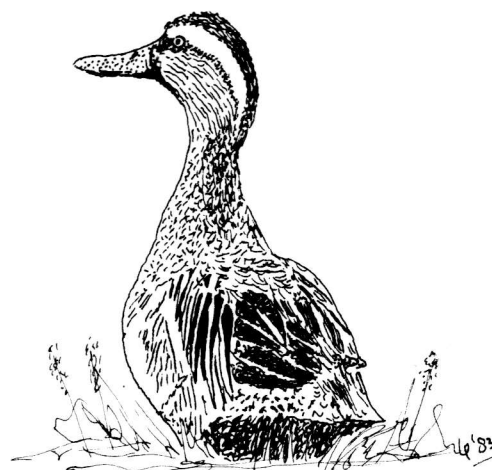
- 23 feb. 38 exx. Soerendonks Goor, voorjaarsmaximum (JNM)
- 18 okt. 15 exx. Valkenswaardse Visvijvers (FW)

Pijlstaart.

- 27 feb. 6 exx. Beuven (JEK)
- 3 maart 1 vrouwtje Soerendonks Goor (JNM)
- 8 maart 2 mannetjes en 1 vrouwtje Beuven (JEK)
- 1 april 4 paartjes Soerendonks Goor (FW)
- 18 april 3 mannetjes en 2 vrouwtjes Reuselse Moeren (JW)
- 21 april 1 mannetje Beuven (JEK)
- 21 april 8 exx. (5 mannetjes) NO Strabrecht (JEK)
- 26 en 29 april resp. 1 en 2 mannetjes Reuselse Moeren (JW & JWij)
- 27 april 3 mannetjes en 1 vrouwtje Beuven ((JEK & CvS)
- 18 okt. 1 vrouwtje Valkenswaardse Visvijvers (FW)
- 23 okt. 14 exx. Goorven (FW)

Zomertaling.

- 3 mei 1 mannetje Cartierheide (JWij)
- 17 t/m 31 mei maximaal 4 mannetjes Beuven (velen)
- 14 juni 2 paartjes Beuven (FW)

Slobeend.

- 25 maart 132 exx. Goorven (FW)
- 6 april 144 exx. Goorven (FW)
- 23 okt. 72 exx. Goorven (FW)

Krooneend.

- 17 juli 1 vrouwtje Beuven (JEK)

Witoogeend.

- 1 april 1 mannetje Soerendonks Goor (FW)

Grote Zeeëend.

- 1 t/m 4 jan. 1 jong mannetje Goorven (CvT, PvdW)
- 25 dec. 1 mannetje de Hees (FW)

Brilduiker.

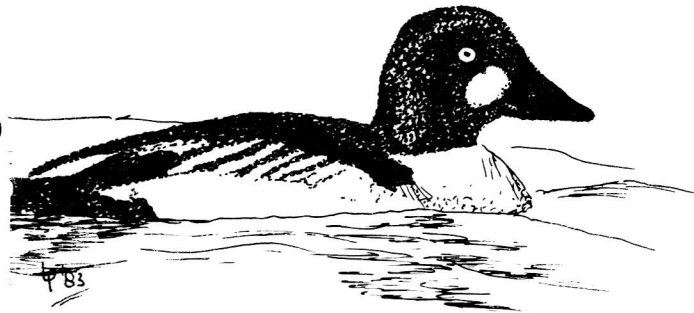
- Laatste exx. de Hees; 4 vrouwtjes 10 april (FW)
- Eerste exx. de Hees; 3 vrouwtjes 26 okt. de Hees (FW)
- Maximum de Hees 5 mannetjes en 7 vrouwtjes op 16 feb. (FW)
- 14 jan. 1 vrouwtje Soerendonks Goor (PvdW)
- 14 jan. 4 exx. Keelven Someren (PvdW)
- 3 feb. 1 mannetje de Hanevoet Eindhoven (PvdW)
- 3 maart 4 mannetjes en 2 vrouwtjes Soerendonks Goor (JNM)

Grote Zaagbek.

- 29 nov. 1 mannetje Valkenswaardse Visvijvers (FW)

Wespendief.

- 3 mei 1 ex. Beuven (FW)
- 13 mei 1 ex. ZW Strabrecht (JEK)
- 23 mei 1 ex. ZO Strabrecht (HH)
- 24 mei 4 exx. Grote Heide Mie Pils Geldrop(JNM)
- 28 mei 1 ex. Cartierheide (HHe)
- 31 mei 1 ex. Keersopperdreef Riethoven (FW)
- 31 mei 3 exx. Loozerheide Budel (FW)
- 7 juni 1 ex. Beuven (PvdW)
- 14 juni 2 exx. Beuven (FW)
- 19 juli 1 ex. Goorven (BA & CvT)
- 17 aug. 1 ex. in boom zittend en roepend bij de Grijze Steen Casteren (HHe)
- 23 aug. 1 ex. Toterfout Veldhoven (BA & CvT)
- 23 aug. 1 ex. Goorven (BA & CvT)
- tussen 3 aug. en 7 sept. trokken 7 exx. over de Strabrecht (JEK)
- 26 okt. 1 ex. de Hees (FW)

Zwarte Wouw.

- 27 april 1 ex. de Hees (FW)
- 27 april 1 ex. NO Beuven (JEK)
- 29 april 1 ex. NO Beuven (JEK & CvS)
- 14 mei 1 ex. N Strabrecht (JEK)
- 16 aug. 1 ex. Beuven (?)

Rode Wouw.

- 21 april 1 ex. NO Strabrecht (JEK)
- 29 april 1 ex. O Strabrecht (JEK)
- 21 mei 1 ex. NO Strabrecht (JEK)
- 28 sept. 1 ex. Z Strabrecht (JEK)

Buizerd.

- 1 maart 15 exx. over de Cartierheide (BA & CvT)
- 27 sept. 15 exx. over de Grote Heide Geldrop/Heeze(JNM)

Ruigpootbuizerd.

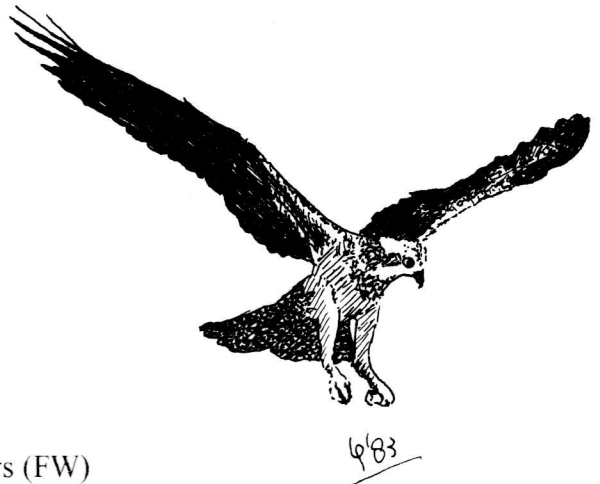
- 27 april 1 ex. de Hees (FW)
- 13 okt. 1 ex. naar W Strabrecht (JEK)

Schreeuwarend.

- 24 mei 1 adult ex. naar NW over de Hut van Mie Pils Geldrop(BA, CvT, FW e.a.)
Hopelijk schrijven de waarnemers nog een artikel over deze spectaculaire waarneming.

Visarend.

- 26 april 1 ex. Cartierheide (HP)
- 6 mei 1 ex. NO Strabrecht (JEK)
- 10 mei 1 ex. Vessemse Vennen (FW)
- 14 mei 1 ex. N Strabrecht (JEK)
- 31 mei 1 ex. Valkenswaardse Visvijvers (FW)
- 8 juni 1 ex. Ringselvennen Budel Dorplein (HH)
- 24/31 aug. 2 exx. Beuven (Div)
- 6/9 sept. 1 ex. Beuven (JEK)
- 24 sept. 1 ex. Beuven (JEK)
- 25 sept. 1 ex. Beuven (JEK)
- 8 okt. 1 ex. Strabrecht (JEK)
- 18 okt. 1 onvolwassen ex. Valkenswaardse Visvijvers (FW)
- 18 okt. 1 ex. over Eindhoven (VWG de Peel)

Roodpootvalk.

- 23 mei 7 exx. Strabrecht (HH)
- 24 mei 1 mannetje over Geldrop (HH)
- 24 mei 4 onvolwassen mannetjes en 2 onvolwassen vrouwtjes Strabrecht (JNM)
- 30 mei 5 exx. om 22.30 nog jagend Strabrecht (PvH)
- tot 10 juni 6 exx. Strabrecht (velen)
- 14 juni 1 mannetje Strabrecht (FW)

Smelleken.

- 23 feb. 1 mannetje Grote Heide Geldrop/Heeze (JNM)
- 22 april 1 ex. Strabrecht (JEK)
- 2 mei 1 ex. over Geldrop (JEK)
- 10 mei 1 vrouwtje de Hees (FW)
- 18 sept. 1 mannetje Strabrecht (JEK)
- 12 okt. 1 mannetje Strabrecht (JEK)
- 22 nov. 1 mannetje Reuselse Moeren (FD)

Korhoen.

- 5, 7 maart en 8 april 1 mannetje Wintelreven (Div)
- 12 april 1 haan Cartierheide (VvG)
- 20 april en 2 okt. 1 mannetje de Roten Eersel (HP)

Kwartel.

- 9 juni 1 mannetje Toterfout Veldhoven (FW)
- 14 juni 1 mannetje Strabrecht (FW)
- 12 juli 1 mannetje D'Ekkersrijte Knegsel (JNM)

Goudfazant.

- 25 april 1 mannetje Keersopperdreef Riethoven (HP)

Porseleinhoen.

- 14 juni 1 mannetje Beuven (FW)

Kwartelkoning.

- 13 juni (2 mannetjes), 14 t/m 17 juni 1 roepend mannetje langs de Dommel tussen Nederwetten en Heesterakker Eindhoven. (velen)

Jufferkraan.

- vanaf 30 april t/m 31 mei weer op het Beuven e.o. (JEK)
- 8 juni 1 ex. over de Ringselvennen Budel Dorplein (HH)

Scholekster.

- Eerste exx. 25 feb. op de Hees, maximaal aldaar 93 exx. op 28 feb. (FW)
- 28 okt. t/m 25 dec. maximaal 4 exx. de Hees (FW)
- 15/16 dec. 2 exx. Ploegstraat, Best (?)

Steltkluut.

- 15/17 mei en weer op 27/28 mei 1 paartje Beuven (Div)

Kluut.

- 26 maart 7 exx. Beuven (CvS)
- 3 april 1 ex. de Hees (FW)

Kleine Plevier.

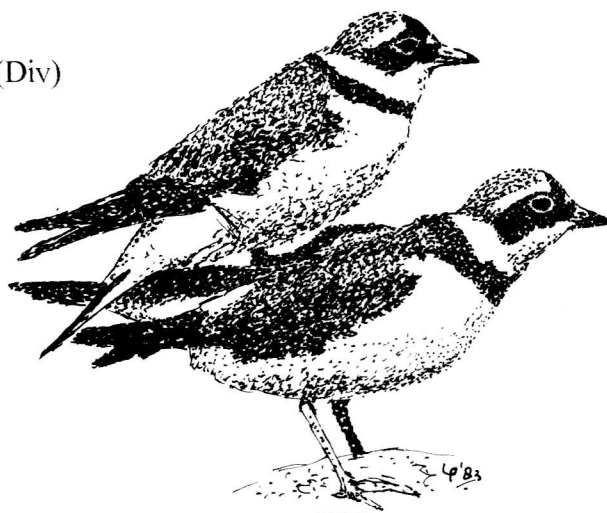
- mislukt broedgeval de Hees (FW)
- Broedpoging High-techpark Veldhoven(HHe)
- 5 juli 1 adulte en 2 juvenielen Keyenhurk (JNM)

Bontbekplevier.

- 21 maart 1 adult ex. de Hees (FW)
- tussen 7 en 25 sept. werden in totaal 5 exx. gezien op de Hees (FW)
- 14 sept. 1 ex. Beuven (JEK)

Goudplevier.

- 3 maart 1 ex. Ringselvennen Budel Dorplein (JNM)
- 18 maart 20 exx. NO Beuven (JEK)
- 19 maart 10 ex. NO Beuven (JEK)
- 30 maart 5 exx. D'Ekkersrijte Knegsel (FW)

- 31 juli 1 ex. Beuven (JEK)
- 2 sept. 2 exx. Z Strabrecht (JEK)
- 18 en 28 sept. resp. 3 ZW en 1 ex. Z over de Strabrecht (JEK)
- 1 nov. 3 exx. tussen Kieviten Oirschotse Dijk Oirschot (BA)

Zilverplevier.

- 27 april en 4 mei 1 ex. Beuven (JEK & CvS)
- 24 aug. 1 ex. Beuven (?)

Kleine Strandloper.

- 23 april 1 ex. Beuven (?)

Krombekstrandloper.

- 29 april 1 ex. ZW Beuven (JEK)

Bonte Strandloper.

- 21 maart 1 ex. de Hees (FW)
- 27 april 3 exx. Beuven (JEK & CvS)
- 9 mei 1 ex. Waschven Strabrecht (JEK)
- 28 t/m 31 aug. 1 ex. Beuven (JEK)
- 30 aug. 1 ex. Starven Strabrecht (JEK)
- 17 sept. 1 ex. Waschven Strabrecht (JEK)
- 29 sept. t/m 1 okt. 1 ex. de Hees (FW)
- 29 sept. 7 exx. Beuven (JEK)

Kemphaan.

- 5 maart 1 vrouwtje Beuven (FW)
- 1 april 1 mannetje Soerendonks Goor (FW)
- 3 april 1 mannetje Beuven (CvS)
- 25 april t/m 15 mei maximaal 31 exx. Strabrecht (velen)
- 30 april 1 vrouwtje Scheidingsven Strabrecht (FW)
- 17 mei 8 exx. Beuven (FW)
- 24 mei 1 mank vrouwtje Beuven (JNM)
- 5 juli 1 ex. Keyenhurk (JNM)
- 12 juli 2 mannetjes Beuven (Div.)
- 3 aug. 5 exx. Beuven (JEK)
- 23 aug. 2 mannetjes Goorven (BA & CvT)
- 1 okt. 1 ex. de Hees (FW)

Houtsnip.

- 16 jan. 1 ex. de Hertgang Esbeek (PvdW)

Poelruiter.

- 25 t/m 27 april 2 exx. Beuven (velen)
- 23 aug. 1 ex. Goorven (BA & CvT)

Groenpootruiter.

- 25 t/m 27 april maar liefst 34 exx. Beuven (velen)

Oeverloper.

- 11 mei 17 exx. op de Hees (FW). Een aardig maximum en gelijk aan dat van 1991.

Zwartkopmeeuw.

- 31 mei 3 adulte en 1 tweede zomer Budel Dorplein (FW)

Dwergmeeuw.

- 29 april 1 eerste winter ex. de Hees (FW)
- 23 aug. 2 juveniele exx. Goorven (BA & CvT)

Geelpootmeeuw.

- 4 jan. 1 adult ex. de Hees (FW)

Grote Mantelmeeuw.

- 18 aug. 1 ex. 3e of 4e KJ Beuven (VWG de Peel)

Zwarte Stern.

- eerste 3 exx. op de Hees 25 april, maximaal aldaar 15 exx. op 11 mei (FW)
- 13 sept. 4 exx. Beuven (JEK)

Turkse Tortel.

- 12 sept. 44 exx. op sla-akker Veldhoven (BA)

Koekoek.

- 10 okt. 1 juveniel ex. de Hees (FW)

IJsvogel.

- 25 juli 2 juveniele exx. Bergeykse Visvijvers (JNM)
- 12 okt. 1 ex. Hulsterbroek Geldrop (PvH)
- 18 okt. en 29 nov. 2 exx. Valkenswaardse Visvijvers (FW)
- 12 nov. 1 ex. Hulsterbroek Geldrop (HH)
- 13 dec. 1 ex. waterzuivering Eindhoven (FW)

Hop.

- 28 juli 1 ex. Hulsterbroek Geldrop (PvH)

Kleine Bonte Specht.

- Broedgeval Collse Zegge (HH)
- 16 jan. 1 ex. de Hertgang Esbeek (PvdW)
- 26 jan. 1 vrouwtje Cartierheide (FW)
- 4 maart 1 paartje Hulsterbroek Geldrop (?)
- 7 maart 1 ex. Cartierheide (HHe)
- 8 april 1 ex. Oirschotse Heide (HHe)
- 7 okt. 1 ex. de Hees (FW)
- 20 nov. en 14 dec. 1 ex. Anton v Duinkerken College Veldhoven (FW)
- 25 dec. 1 ex. Steensel (FW)

Kuifleeuwerik.

- 17 maart 1 ex. Steensel (FW)
- 31 maart 1 ex. Sint Joseph Ziekenhuis Veldhoven (HHe)
- 26 april 1 ex. Goorven (FW)
- 1-3 broedgevallen Citycentrum Veldhoven (velen)
- broedgeval de Hurk Eindhoven (HHe & FW)

Grote Pieper.

- 10 okt. 1 ex. ZW Strabrecht (JEK)

Duinpieper.

- 13 mei 1 ex. W Strabrecht (JEK)
- 27 aug. 7 exx. Scheidingsven Strabrecht (JEK)
- 28 aug. 12 exx. Scheidingsven Strabrecht (JEK)
- 18 sept. 2 exx. ZW Strabrecht (JEK)
- verder in deze periode nog zo'n 15 overtrekkende en pleisterende exx. op Strabrecht (JEK)
- 2 okt. 2 exx. Beuven (VWG de Peel)

Roodkeelpieper.

- 15 mei 1 ex. NO tussen Gele Kwikstaarten Strabrecht (JEK)

Waterpieper.

- 2 jan. 1 ex. de Hees (FW)
- 14 jan. 17-21 exx. Soerendonks Goor (PvdW)
- 13 feb. 1 ex. O Strabrecht (JEK)
- 26 feb. 1 ex. Beuven (JEK)
- 3 maart 1 ex. Soerendonks Goor (JNM)
- 1 april 1 ex. Soerendonks Goor (FW)
- 4, 9 en 20 april 1 ex. Beuven (JEK)
- 10 okt. t/m 26 nov. 1 ex. de Hees (FW)
- vanaf begin nov. werd de bekende slaappleats in het Hulsterbroek Geldrop weer in gebruik genomen met een maximum van 16 op 13 dec. (PvH & HH)
- 31 okt. 1 ex. over Veldhoven (BA)
- 29 nov. 1 ex. Meeuwenven, Aalst (FW)
- 21 dec. 8 exx. Soerendonks Goor (FW)

Engelse Gele Kwikstaart.

- 25 t/m 27 april 2 paartjes de Hees (FW)
- 28 29 sept. 1 mannetje de Hees (FW)

Noordse Gele Kwikstaart

- tussen 26 april en 11 mei in totaal 6 waarnemingen van in totaal 11 exx. de Hees (FW)
- 10 mei 1 mannetje Ringselvennen Budel Dorplein (HH)
- 7 en 14 sept. 1 mannetje de Hees (FW)

Grote Gele Kwikstaart.

- 5 okt. 1 ex. de Hees (FW)
- 10 okt. 1 ex. Z Oirschotse Heide (JNM)
- 20 okt. 2 exx. Hulsterbroek Geldrop (HH)
- 13 dec. 1 ex. waterzuivering Eindhoven (JNM)
- 30 dec. 1 ex. Grote Beerze bij de Casterse Molen (JW)

Groenlandse Tapuit.

- 1 sept. 1 ex. de Hees (FW)

Beflijster.

- 18 april 1 ex. Cartierheide (SvR)
- 22 april 2 exx. Strabrecht (JEK)

- 26/27 april 1 vrouwtje D'Ekkersrijte Knegsel (FW)
- 29 april 1 mannetje Kranenmeer Strabrecht (JEK)

Rietzanger.

- 21 juni 1 ex. Pastoorsweijer Bergeyk(FW)
- 28 juni 1 ex. Klein Meer Vessem (FW)

Grote Karekiet.

- 10 mei 1 mannetje Vessemse Vennen (FW)

Zwartkop.

- 8 nov. 1 mannetje de Braken Reusel (JW)
- 9/10 nov. 1 vrouwtje de Braken Reusel (JW)

Tjiftjaf.

- 9 jan. 1 ringvangst de Braken Reusel (JW)
- 13 okt. t/m 22 dec. 1 geringd ex. de Braken Reusel (JW)

Fitis.

- 26 okt. 1 ex. de Braken Reusel (JW)

Vuurgoudhaantje.

- 26 en 29 april 1 mannetje Goorven (FW)
- 20 okt. ringvangst vrouwtje Molenheide Hulsel (JW)

Baardmannetje.

- 1-2 broedgevallen Budel-Dorplein (HH)
- 7 okt. 2 exx. Beuven (JEK)
- 11 okt. 2 exx. Ringselvennen Budel Dorplein (HH)
- 31 okt. 5 exx. Beuven (JEK)

Glanskop.

- 16 jan. 2 exx. de Hertgang Esbeek (PvdW)
- 16 feb. 1 ex. de Hertgang Esbeek (JNM)

Boomklever.

- 16 jan. 5 exx. de Hertgang Esbeek (PvdW)
- 16 feb. 6 exx. de Hertgang Esbeek (JNM)
- 11 okt. 1 ex. W kerk Veldhoven (JNM)

Klapekster.

- 6 jan. 1 ex. Cartierheide (PvdW)
- 1 maart 1 ex. Cartierheide (BA & CvT)
- jan./feb. 2 exx. Strabrecht (JEK)
- 5 maart 1 ex. Strabrecht (FW)
- 8 nov. 1 ex. Cartierheide (W)

Bonte Kraai.

- 9 jan. t/m 10 feb. 1 ex. Plonderijen/Groeneweg Reusel (JW & PvdW)
- 14 jan., 3 feb. en 3 maart 1 ex. Paaldijk, Soerendonk (PvdW)
- 2, 15 en 27 dec. 1 ex. Langedijk Reusel (JW)

Europese Kanarie.

- 11 t/m 27 feb. 1 ex. nabij Citycentrum Veldhoven (HHe & MZ)
- 20 sept. 3 exx. Cartierheide (FW)

Putter.

- 9 mei 1 ex. Steensel (FW)
- 9 mei 23 exx. Zeelst, Veldhoven (FW)
- 31 aug. 1 ex. High-techpark Veldhoven (HHe)
- tussen 28 sept. en 31 okt. in totaal 13 exx. Strabrecht (JEK)
- 22 okt. 14-20 exx. over 't Broek Eindhoven (HHe)
- 27 okt. 1 ex. over Oranjewijk Veldhoven (HHe)
- 31 okt. 1 ex. Vooraard Veldhoven (BA)
- 1 nov. 1 ex. Oirschotse Dijk (BA)
- 22 nov. 20-25 exx. Reuselse Moeren (JW & W)

Frater.

- 13 okt. 1 ex. NO Strabrecht (JEK)
- 21 okt. 1 ex. Knegselweg Steensel (FW)

Barmsijs.-

- 5 maart 1 ex. Strabrecht (FW)
- 17 maart 2 exx. Beuven (JEK)
- 19 maart 23 exx. Strabrecht (JEK)
- 10 april 4 exx. NO Strabrecht (JEK)
- 11 april 1 ex. Strabrecht (JEK)
- 20 en 27 okt. 1 ex. Steensel (FW)
- 31 okt. 1 ex. ter plaatse de Berkt Veldhoven (BA)
- 18 nov. 1 ringvangst de Braken Reusel (JW)

Kruisbek.

- 24 feb. 1 en 9 maart 2 exx. de Hees (FW)

Goudvink.

- 16 jan. 1 ex. de Hertgang Esbeek (PvdW)
- 16 feb. 1 vrouwtje de Bockenreyder Esbeek (JNM)
- 16 feb. paartje de Hertgang Esbeek (JNM)
- 1 maart 1 ex. Grote Beerze Casteren (PvdW)

Appelvink.

- 8 maart 1 ex. O Veldhoven (JNM)
- 26 april 1 ex. de Hertgang Esbeek (FW)
- 3 mei 1 ex. ter plaatse Ooievaarsnest Eindhoven (HHe)
- 10 okt. groepje Z Veldhoven (BA)
- 11 okt. 2 exx. W de Hees (JNM)
- 11 okt. 1 ex. O Veldhoven (JNM)
- 3 nov. 1 ex. Oeyenbosch Knegsel (FW)

IJsgors.

- 25 en 28 sept. resp. 1 ex. ZW en 1 ex. Z Strabrecht (JEK)

Ortolaan.

- 10 en 12 sept. 1 ex. ZW Strabrecht (JEK)

De waarnemers:

BA = Bram Aarts

FD = Frans Daemen

VvG = Vital van Gorp

HH = Henk Hendriks

HHe = Hans Hermans

PvH = Piet van Happen

JEK = Jan Erik Kikkert

JNM = Jeugdbond voor Natuur- en
Milieustudie afdeling Veldhoven

HP = Hein Prinsen

SvR = Staf van Reet

GS = Geert Sanders

CvS = Carlo van Seggelen

CvT = Chris van Turnhout

VWG de Peel = Vogelwerkgroep de Peel

W = overige Wielewaaldeden

PvdW = Pierre van der Wielen

FW = Frank Willems

JW = Jan Wouters

JWij = Jaak Wijnants

MZ = Mark Zondag

Div = diverse waarnemers

Overige afkortingen en termen

ex. = exemplaar

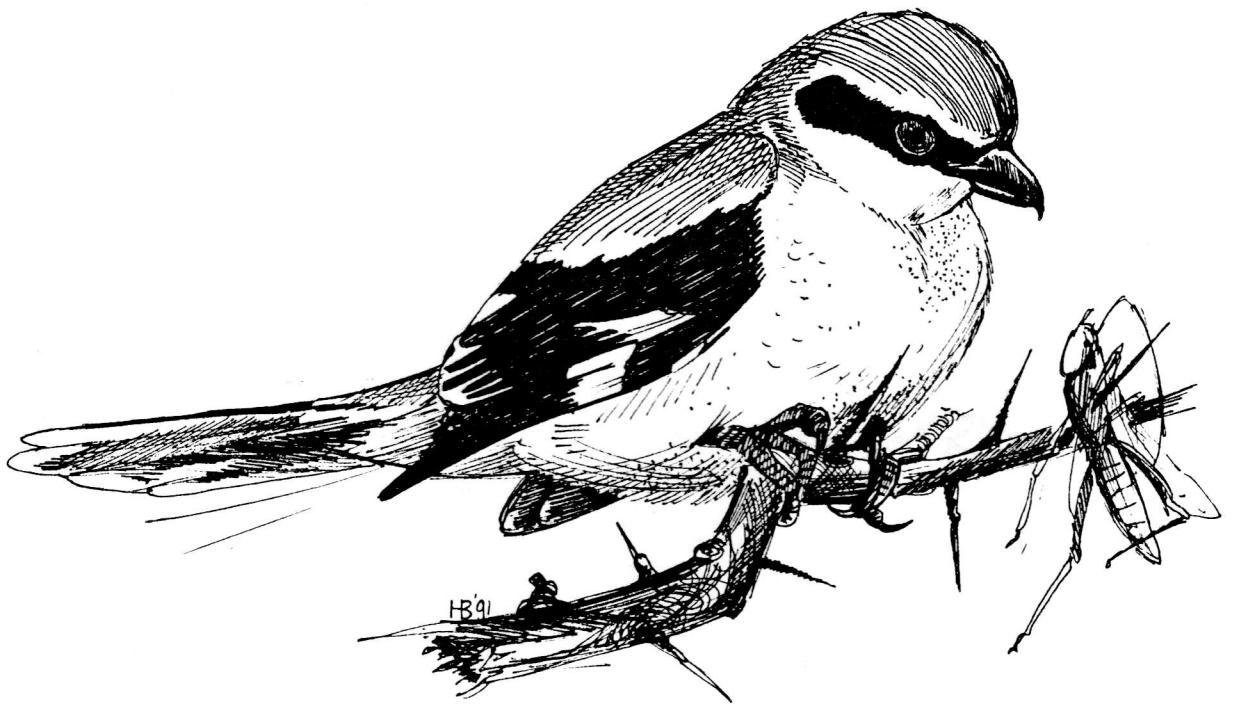
exx. = exemplaren

jan. feb. enz. = januari, februari enz.

ter plaatse = vogel(s) ter plaatse aanwezig, dus niet overtrekkend

ZW, NO, O enz. = overtrekkend in de aangegeven richting dus resp. zuidwest, noordoost, oost.

EXCURSIE NAAR DE GOORLOOP

FRED DE BLOM

Op zaterdag 5 november 1994 had de vogelwerkgroep een excursie georganiseerd naar het gebied de Goorloop in de Boswachterij De Kempen. De goede en interessante excursie werd geleid door de heer Leonard Schrofer, districtshoofd van Staatsbosbeheer in district De Kempen. Er waren 13 leden van de vogelwerkgroep aanwezig.

Het beekje de Aa of Goorloop wat door het gelijknamige gebied stroomt, is de bovenloop van de Grote Beerze. Door de van nature hoge zuurgraad kent de Goorloop geen visleven. In het kader van de Regiwa-bijdrageregeling is het projectvoorstel Aa of Goorloop van Staatsbosbeheer en Waterschap De Dommel gehonoreerd en werd daardoor betaalbaar. Dit voorstel houdt in dat de Goorloop in de Boswachterij weer vrij mag meanderen. Daarvoor zijn oevers afgegraven, meanders gegraven, beschoeiing verwijderd en dammen gelegd in zijsloten. Bovendien is van een voormalige landbouwenclave in het gebied de voedselrijke toplaag verwijderd om de vegetatie van schrale natte gebieden weer een kans te geven.

Het is bijzonder mooi en interessant om te zien hoe sommige meanders al door de vele regenval van de laatste tijd overstroomden en hoe de vegetatie ter plekke al aan het veranderen is.

We hebben als vogelaars echt kunnen genieten van de excursie. Waargenomen werden Torenavalk, Groene Specht, Zwarte Specht, Kramsvogels, Vink, Goudhaantje, Kuifmees, Kruisbek en Klapekster.

De Kruisbekken zullen binnen afzienbare tijd in de omgeving van de Goorloop niet meer te zien zijn vanwege de 'verloving' van het bos langs de beek. Dat houdt in dat alle naaldbomen worden omgehakt om plaats te maken voor loofbomen. De aan naaldhout gebonden Kruis-

bekken zullen dan dus uit het beekdal verdwijnen.

Boeiend is het dat Leonard Schrofer vertelde dat de stijging van het aantal Zwarte Spechten ook te wijten is aan de verzuring van de regen en niet alleen aan het ouder worden van de Nederlandse bossen. De toekomstige 'verloving' betekent niet dat het aantal Zwarte Spechten in de toekomst zal dalen omdat ze eigenlijk hun nestholte in loofbomen maken.

Belangwekkend en ook goed is dat het beekbegeleidend bos langs de Goorloop aan de natuur overgelaten wordt. Maar er wordt wel een stuk bos gekapt om plaats te maken voor een heideterrein, wat in de toekomst begraaasd gaat worden door runderen. Zo wordt de toestand van voor de heideontginning hersteld. Dit heeft onder andere als doel om de ecologische infrastructuur voor de Gladde Slang te verbeteren, die ook voorkomt op de Hapertse Heide en de Cartierheide.

Helaas moet ik vermelden dat men in Boswachterij De Kempen beheersjacht gaat uitvoeren op reeën om in de toekomst de jonge scheuten van de loofbomen te beschermen. Dit is nergens voor nodig omdat de reeënstand wordt gereguleerd door parasieten als er teveel reeën zijn. Als men in het beekbegeleidend bos de natuur zijn gang wil laten gaan, dan moet men zeker geen jacht toelaten. Anders mag de natuur alleen maar zijn gang gaan zolang hij doet wat de mens wil.

Maar we hebben door deze excursie een goede indruk gekregen van het gebied dank zij de duidelijke uitleg van de heer Schrofer. We hebben genoten van de Kruisbekken en de Klapeksters. Aan het eind van de excursie kreeg de excursieleider een envelop met inhoud aangeboden als dank namens de Vogelwerkgroep.

KNIPSSEL KRANT

Knipseladres: SANSOVINOSTRAAT 24, 5624 JX EINDHOVEN.

Samenstelling: HUUB KNUBBEN

'Vervolging roofvogels vreselijke sluipmoord'

(Van een onzer verslaggevers)

RHEDEN - Per jaar sterven in Nederland vele honderden roofvogels door vervolging.

„Het gaat om sluipmoord,” stelde de directeur van Vogelbescherming Nederland, drs. Jan Bonjer, gisteren. Hij eiste van minister Van Aarsten (Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) een actief beleid om een einde aan de vervolging te maken.

Brabant vormt een zorgenkinder bij de bescherming van roofvogels, zei Rob Bijlsma van de Werkgroep Roofvogels Nederland. De kwestie is dat het voorkomen van roofvogels in Brabant op veel plaatsen minder goed wordt onderzocht dan in bijvoorbeeld Drenthe. Daardoor lijkt het erop dat de vervolging in Brabant niet zo groot is.

„Wij hebben echter de indruk dat de vervolging in Brabant nog sterker is dan in Drenthe,” aldus Bijlsma, samensteller van de vorig jaar verschenen 'Ecologische Roofvogelatlas van Nederland'.

De Drentse deskundige baseert zijn uitspraak op eigen kennis van de Brabantse situatie, op geruchtvorming en op

„hapsnap-bewijzen”. Zo wees hij op de havikpopulatie in het Leenderbos: dit jaar zijn bij slechts twee van de tien nestelende paren jongen uitgevlogen.

Bijlsma zei rekening te houden met het bestaan van kongsi's van postduivenhouders en jagers. „Het zijn geruchten. Nog nooit is er iemand op heterdaad betrapt.”

Een woordvoerder van de Ne-

daders van roofvogelvervolging in dit verband „tuig”. Hij bood de Werkgroep Roofvogels Nederland steun aan bij de inventarisatie van roofvogels door leden van Wildbeheereenheden.

Bijlsma liet blijken weinig te voelen voor geformaliseerde samenwerking. „De jagers zijn niet daadwerkelijk geïnteresseerd in gestandaardiseerde inventarisatie. Aan anecdotische inventarisatie hebben wij niets.”

Eisen

In een brief die Vogelbescherming Nederland gisteren aan de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft verstuurd wordt aangedrongen op drie maatregelen.

Ten eerste moet er meer geld beschikbaar worden gesteld voor onderzoek naar de doods-oorzaken van roofvogels.

Daarnaast moede jachtakte van jagers die de wet overtreden worden ingetrokken. Tenslotte moet er aan de jacht in natuurgebieden een einde komen. Er zijn namelijk aanwijzingen voor een relatie tussen roofvogelvervolging en de uitoefening van de jacht.

De Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten onderschrijft de eisen. Ir. E. Hessels, directeur terreinbeheer, pleitte er gisteren voor dat het toezichthoudend personeel wordt aangesteld als onbezoldigd ambtenaar van politie. In de top van het ministerie van Justitie zijn de meningen hierover evenwel verdeeld, aldus Hessels. Hij hekelde ook het verdwijnen van de veldpolitie.

„Het platteland dreigt qua toezicht vogelvrij te worden.”

ALARM OVER VERVOLGING ROOFVOGELS IN BRABANT

derlandse Postduivenhouders Organisatie, drs. A. van Heyst, wees er in dit verband op dat zijn organisatie veel telefoontjes krijgt van boze leden. Zij zijn verontrust over de toenemende populatie van de havik die graag een postduif onderschept.

Van Heyst: „Dat is voor onze mensen een heel groot probleem. Wij adviseren hen onder meer de postduiven op onregelmatige tijden uit te laten.” Hij vroeg in zekere zin om begrip voor de boosheid van postduivenhouders tegen de havik.

Een woordvoerder van de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging, Z. Lulof, noemde

KNIPSEL

KRANT

Oeverzwaluwwand in zandafgraving Liessel

(Van onze regioredactie)

LIESSEL - Vogelwerkgroep 'de Kulert' is bezig een oeverzwaluwwand aan te leggen in de zandafgraving bij Den Brink in Liessel. De Liesselse afgraving is in de loop der jaren afgevlakt, waardoor nauwelijks wanden zijn overgebleven. Vogelwerkgroep 'de Kulert' wil daar graag iets aan doen. Met geld van verschillende fondsen en diensten van een paar bedrijven kan zo'n muur, die toch ruim f 30.000 kost, worden gebouwd.

Kunstmatig

De oeverzwaluwwand wordt een kunstmatig opgeworpen steile zandwand van twee meter hoog en dertig meter lang, verstevigd met een stenen muur, waarin uitsparingen met leemachtig zand zitten voor de nesten. Om de uitsparingen heen wordt de wand bepleisterd en grauwgrits geverf voor een natuurlijk uiterlijk. De oeverzwaluw graaft zelf een schacht, die achteraan iets omhoog loopt om instroom van regenwater tegen te gaan.

In 1960 werden in ons land nog 25.000 paartjes aangetroffen, nu zijn dat er nog een paar

duizend. Het afgelopen voorjaar werden rondom de waterplas bij Den Brink slechts drie steltluis waargenomen. Die hebben bovendien niet eens ge-

Handelaren in beschermde vogels opgepakt

(Van een onzer verslaggevers)

EINDHOVEN/OIRSCHOT - Voor de tweede keer in drie weken tijd is een 48-jarige Waalenaar opgepakt, op verdenking van handel in beschermde vogels. De politie hield de man vrijdagavond tegen negen uur aan op de Kanaaldijk in Oirschot, samen met een 61-jarige in Duitsland wonende Nederlander. De auto van de 61-jarige werd in beslag genomen, evenals de 389 beschermde vogels die hiermee vervoerd werden. De handelswaarde van de diertjes wordt door de politie op vele duizenden guldens geschat.

Van de 389 vogels bleken er inmiddels 23 de rit vanuit Duitsland, waar ze vermoedelijk gevangen zijn, niet te hebben overleefd. Van de andere dieren, putters, appelvinken, zanglijsters, ortolanen, sijsjes, barnsijzen, vinken, geelvinken en Europese kanaries verkeerden er veel in slechte conditie. De gezonde dieren hebben inmiddels hun vrijheid weer terug, de andere worden eerst op krachten geholpen voordat ook zij worden vrijgelaten.

De aanhouding van de twee mannen volgde na een anonieme melding in Eindhoven.

Driehonderd vogels in beslag genomen bij dierenhandel

(Van een onzer verslaggevers)

EINDHOVEN - De Eindhovense politie heeft zaterdagavond 314 vogels in beslag genomen. Dat gebeurde bij een dierenhandel aan de Beukenlaan in Eindhoven. De marchaussee verleidde bijstand bij de inval. De politie was op de hoogte van een levering van vogels door een 48-jarige Waalenaar. Het ging om 82 geelgorzen, 18 goudvinken, 52 barnsijzen, 18 vinken, 1 kneuter, 61 Europese kanaries en 82 putters. De Waalenaar had de dieren gevangen in Zeeland.

'Oorlog' om vogels in Italië

MILAAN (DPA) - Met geweren, messen en knuppels hebben Italiaanse jagers het dezer dagen gemunt op milieu-activisten en dierenbeschermers uit diverse Europese landen, die miljoenen zangvogels in Italië trachten te beschermen tegen vallen en vangnetten. Alleen de inzet van de carabinieri heeft voorkomen dat er sinds het begin van het vangstseizoen, vorige week, slachtoffers zijn gevallen. "Zodra wij in de bergdorpjes opdruken, worden onze auto's beschoten, de banden lekgestoken en herhaaldelijk lifelijk aangevallen", zei een vertegenwoordiger van het internationale comité Vogel-

moord, dat de protestactie organiseert. De jagers hebben in bossen, olijf- en wijngaarden ontelbare netten en vallen gezet om vinken, mezen, winterkoninkjes en roodborstjes te vangen. Ondanks de gespannen situatie is het de vogelbeschermers gelukt meer dan 4.000 slagvallen, die de poofjes van de dieren breken, tientallen netten en talloze lokvogels te verzamelen.

De vogelvrienden betoepen zich op een richtlijn van de Europese Unie van 1989, waarin staat dat in de EU geen zangvogels mogen worden ge-

vangen. EU 10/10 jg

VOOR U GELEZEN

JAN WOUTERS

In het septembernummer van *Ardea* staat een groot artikel van Onno de Bruijn over de ecologie en bescherming van Kerkuilen in de Liemers en de Achterhoek. Het betreft het verslag van een langlopend populatie-onderzoek in een gebied van ± 900 km². De onderzoeksperiode loopt van 1967 tot en met 1984.

Het onderzoeksgebied valt uiteen in twee van elkaar verschillende gebieden. De Liemers met een min of meer eenvormig, open polderlandschap, doorsneden door veel, tamelijk drukke wegen. En als tweede de Achterhoek met een gevarieerd, meer besloten landschap met houtwallen en relatief weinig wegen. In beide gebieden zijn zoveel mogelijk broedgevallen van de Kerkuil opgespoord. Ook werden meer dan 200 nestkasten voor deze soort opgehangen om het verloren gaan van broedgelegenheid te compenseren. De broedsels werden gecontroleerd en de jongen zoveel mogelijk geringd.

In de periode 1967 tot en met 1984 heeft de populatie van de Kerkuil zich verschillend ontwikkeld in de twee deelgebieden. Ze begon in beide gebieden met een vrijwel gelijke dichtheid van ruim 4 paar per 100 km². Daarna is in de Liemers de dichtheid met horten en stoten gedaald tot ongeveer de helft daarvan. In dezelfde periode is in de Achterhoek de dichtheid geleidelijk aan haast verdubbeld. Overigens varieert de broedpopulatie per jaar sterk met het aanbod van Veldmuizen.

Van de nestplaatsen ligt ruim driekwart in boerderijgebouwen en ruim 10% in kerken. 'Natuurlijke' nestplaatsen zoals holle bomen werden slechts in 2% van de broedgevallen gebruikt.

Uit de landschappen rond de broedplaatsen kan worden afgeleid wat de eisen zijn die de Kerkuil aan zijn biotoop stelt.

(1) Er moeten toegankelijke oude gebouwen voorkomen, het liefst omgeven door oude bomen op een wat verwilderde standplaats.

(2) Het landschap moet betrekkelijk open zijn in combinatie met veel kleine landschapselementen (heggen, poelen e.d.), die verspreid over het hele gebied moeten voorkomen. Er bestaat een sterke correlatie tussen de totale lengte van de heggen, houtwallen, bomenrijen en bosranden in een gebied en het aantal broedgevallen per atlasblok.

(3) Een pluspunt is de aanwezigheid van hoogteverschillen, die leiden tot verschillen in grondwaterstand en zorgen voor variatie in grondgebruik en vegetatie en daardoor voor een ruimer voedselaanbod.

(4) Ook het voorkomen van open gebiedjes, die extensief beheerd worden door de mens zoals ruige weiljes en overhoeken, wordt door Kerkuilen erg op prijs gesteld.

In de Liemers is het prooiaanbod wat minder divers dan in de Achterhoek. Daarom is het menu van de uilen daar wat eenzijdiger gericht op de Veldmuis, zeker in goede veldmuisjaren. In zulke goede jaren is het broedsucces in beide gebieden beter dan in veldmuisarme jaren. Ook worden er dan minder niet-broedende exemplaren vastgesteld. Over de hele onderzoeksperiode lag het broedsucces in de Liemers hoger dan in de Achterhoek. In de loop van de onderzoekstijd is het broedsucces wat afgenomen.

Gedurende het onderzoek werden 663 jonge Kerkuilen geringd, waarvan tot 1990 24,7% werd teruggemeld. Van de als nestjong geringde uilen die werden teruggemeld was 60% minder dan 50 km van de ringplaats verwijderd. Er zat geen duidelijke richting in de verplaatsing. Dat bevestigt het beeld van een standvogel die zich ongericht verspreid over zijn leefgebied.

Toch waren er natuurlijk ook enkele verre terugmeldingen uit zowel Oost-Duitsland als Frankrijk.

Er kwamen ook geringde Kerkuilen van elders het studiegebied binnen. De meeste (56%) hadden zich minder dan 50 km verplaatst, maar er zaten ook wat lange-afstandsvliegers bij.

Er bleek een opmerkelijk verschil te bestaan tussen de Liemers en de Achterhoek in de herkomst van dood gevonden geringde uilen. De dode Kerkuilen in de Achterhoek waren voor 69% in de Achterhoek geboren, dus lokale vogels. Slechts eenderde kwam van buiten de Achterhoek. In de Liemers lag dat precies andersom: eenderde deel bestond uit lokale vogels en 64% kwam van buiten de Liemers.

Dat betekent dat de Kerkuilpopulatie in de Liemers vooral bestaat uit 'import', blijkbaar wordt de uilenbevolking behoorlijk aangevuld met vogels van elders. In de Achterhoek is een deel van de populatie ook van buiten afkomstig maar het merendeel niet. De Achterhoek is een 'brongebied' van Kerkuilen van waaruit het populatieoverschot emigreert om verliezen elders te compenseren. De Liemers is een 'verdwijng gebied' waar de populatie alleen maar kan blijven bestaan als er voldoende aanvoer van buiten is.

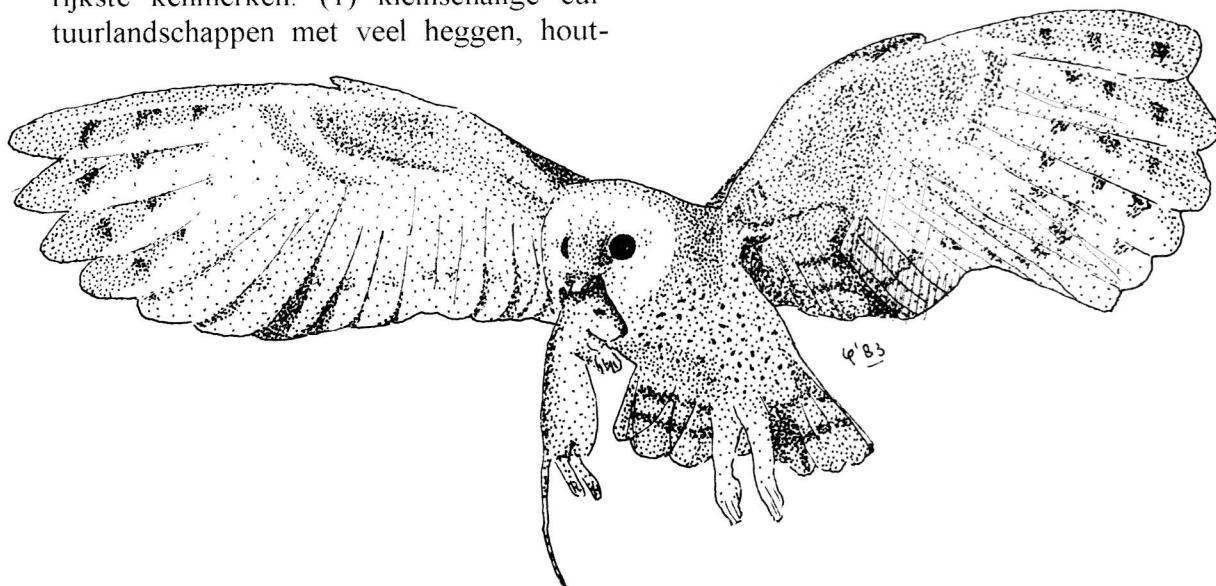
Dit beeld is helemaal in overeenstemming met de afgenomen populatie in de Liemers en de toegenomen stand in de Achterhoek. Blijkbaar kan de Kerkuil standhouden in de Liemers dankzij de nabijheid van brongebieden zoals de Achterhoek. Brongebieden die een overschot aan Kerkuilen produceren hebben als belangrijkste kenmerken: (1) kleinschalige cultuurlandschappen met veel heggen, hout-

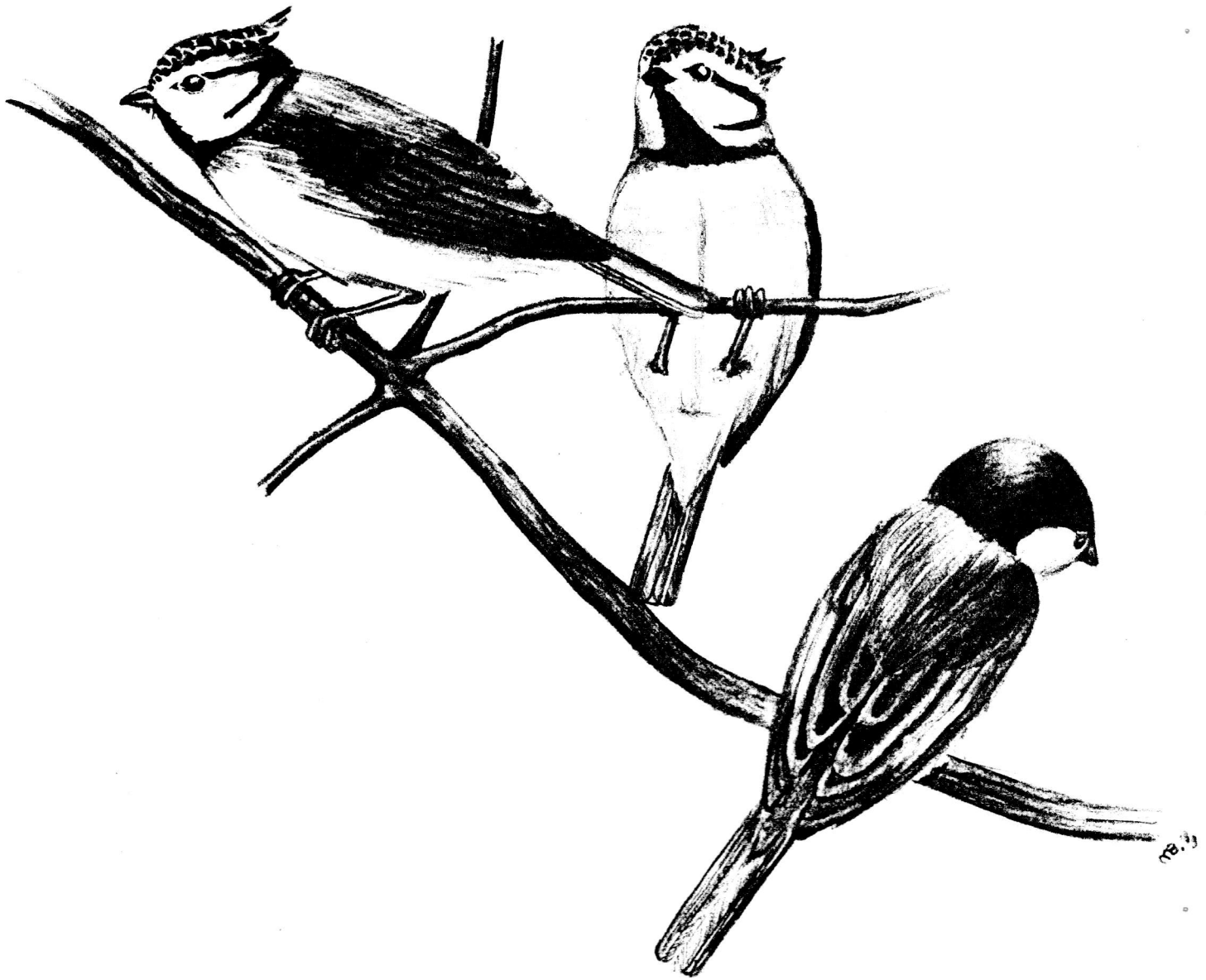
wallen en dergelijke. (2) weinig doorgaande wegen en (3) een ruim aanbod van veilige nestplaatsen zoals nestkasten.

De beperkende factor voor de Liemers, waar de broedsels gemiddeld iets succesvoller zijn, is de hoge sterfte in het eerste jaar. Die is 75% tegen maar 62% in de Achterhoek. Daardoor blijven er te weinig jonge vogels in leven om de broedpopulatie aan te vullen. Bovendien nam de eerstejaarssterfte in de Liemers toe van 69% in de periode 1967-'75 tot maar liefst 89% in 1976-'84. In de Achterhoek bleef die sterfte constant.

De belangrijkste doodsoorzaak van de Kerkuil is het aangereden worden door het wegverkeer. Deze oorzaak is in de loop van de studie toegenomen van 27% naar 53%. In de Liemers is het duidelijk onveiliger voor de Kerkuilen dan in de Achterhoek. Dat is een gevolg van het grotere aantal wegen en het minder voorkomen van heggen. Daardoor foerageren de uilen er meer in wegbermen, waar ze meer gevaar lopen.

De voornaamste factoren die de populatie van de Kerkuil negatief beïnvloeden zijn: (1) Door de mens veroorzaakte sterfte: behalve het verkeer bijvoorbeeld vergiftiging en vervolging. (2) Ongunstig weer: strenge vorst, veel sneeuw of langdurige zware regenval. (3) Verminderd voedselaanbod: weinig Veldmuizen en weinig prooi-soorten. (4) Veranderingen in het leefgebied waardoor minder voedselgebieden overblijven: bijvoorbeeld ruilverkaveling en verstedelijking. (5) Verminderde broedgelegenheid: dichtmaken van gebouwen, sloop van oude gebouwen.

VOGELVARIA

EEN VOGELTOCHT IN DE KEMPEN

Op 15 oktober gingen wij op vogeltocht bij de Goorloop, Dalem en de Cartierheide. Het was vrijwel windstil, in de vroege morgen iets mistig, zonnig en later echt warm. Er was deze dag veel vogeltrek met vooral Vink, Veldleeuwerik en Graspieper. Eerst liepen wij een heel stuk door de bossen langs de weer meanderend gemaakte Goorloop. Hier zaten veel Zanglijsters, Koperwieken en ook groepen mezen (met Staartmees, Zwarte Mees, Kuifmees, Matkop en andere). Spectaculair was de overkomst van een formatie van circa 120 Aalscholvers vliegend richting zuid. Naast 7 Grote Lijsters en 2 Geelgorzen zagen we van de Havik, de Putter, de Zwarte Specht en de Grote Bonte Specht slechts 1 exemplaar.

Na langs de pas geopende meander van het Dalems Stroomken bij Dalem te hebben gewandeld, zetten we onze tocht voort op de Cartierheide. Hier zagen wij in de buurt van het Klein Pannegoor een Klapekster. Verder op de hei hebben we de volgende soorten waargenomen: Torenvalk (1), Kneu (2), Keep (4), Buizerd (1), Geelgors (1), Groene Specht (1), Rietgors (2) en verschillende Sijzen.

Ook jagers waren deze dag in groten getale aanwezig.

TONNY VAN DER VLEUTEN en HANS HERMANS

TERUGMELDING VAN EEN TORENVALK

In 1993 broedde er voor het eerst een Torenvalk in een van onze nestkasten op Koningshof in Veldhoven. In een nestkast waar in maart een Bosuil zijn broedsel groot had gebracht, begon in mei een paartje Torenvalken met de eileg. Er werden vier eieren gelegd waaruit vier jongen kwamen die ik op 15 juni alle vier heb geringd. Ze zijn later allemaal uitgevlogen.

Een van die jongen is op 5 oktober 1994 teruggemeld uit Merksplas in België, op 37 km. van Koningshof. Hij (het bleek een mannetje te zijn) is daar gevangen door een ringer, gecontroleerd en weer losgelaten. Er waren toen 477 dagen verstreken sinds de dag dat ik hem ringde. Hopelijk houdt hij het nog wat langer uit daar bij onze zuiderburen.

JAN WOUTERS

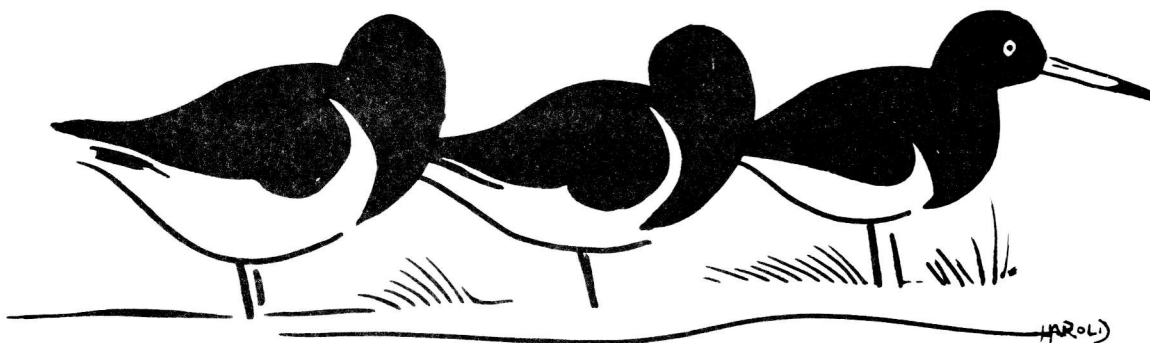
WIST U DAT . . .

- Onze voorzitter best eens een keer mag spreken over mijn leden.
- Hij dit op de ledenvergadering maar niet in het enkelvoud moet doen.
- Hij dat maar voor thuis moet bewaren.
- 'Ik sla een jaartje over, ik betaal alleen maar contributie'.
- Dit de laatste zin van het invulformulier is.
- Wie dit heeft ingevuld een slapend of hangend lid is.
- Dit gezien de gemiddelde leeftijd in de vogelwerkgroep eigenlijk niet kan.
- Het kaapweekend weer een groot succes is geweest.
- Een van onze leden 's morgens wakker werd tussen 2 Spaanse schonen.
- Hij wel even een slapend, maar zeker geen hangend lid is.
- Ik weinig over Madame Edwige heb gehoord.
- De feestcommissie nog hartelijk bedankt moet worden voor de organisatie.
- De excursie met Leonard Schrofer een groot succes was.
- De excursie van Jacques en Albert weinig deelnemers trok, maar heel gezellig en leerzaam was.
- De gezamenlijk vogeltrekteldag van de VWG en het IVN niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd.
- Albert het bestuur gaat verlaten.
- Albert kennende, hij zich toch wel met hart en ziel voor de VWG zal blijven inzetten.
- Albert bedankt, Albert bedankt, Albert, Albert, Albert bedankt is. (vrij naar Kluivert, Ajax).
- Het op 7 januari 1995 weer gezamenlijk Klapeksters tellen is op de Strabrechtse Heide.
- Wat er ook gebeurt, de erwtensoep klaar staat.
- Ik verder iedereen prettige feestdagen en een voorspoedig 1995 toewens.

Klapeksters tellen, even Piet bellen.

Houdoe,

PIET

VOGELREVALIDATIE-CENTRA IN DE KEMPEN :

J. F. Mollen
Vinklaan 5
5561 TL Riethoven
04970-4025.

L.J.Th.M. Smulders
Korfvlechterwei 4
5551 SW Valkenswaard
04902-12196.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN :

Voorzitter: Peer Busink
Beekersberg 5
5066 CT Moergestel. 04243-3699.

Secretaris: Jan Kolsters
Van Nuenenstraat 96
5503 CL Veldhoven. 040-538248.

Penningmeester: Huub Knubben
Sansovinostraat 24
5624 JX Eindhoven. 040-460363.

Biologisch
secretariaat: Hans Hermans
Provincialeweg 138
5503 HK Veldhoven. 040-547152.

Algemeen lid: Pieter Wouters
Lensheuvel 37
5541 BA Reusel. 04976-43049.

en Albert Vrijaldenhoven
Broekweg 25
5503 GA Veldhoven 040-537251.

INHOUD: jaargang 20 no. 4 (1994)

Hans Hermans	Nachtzwaluw-inventarisatie van het Leenderbos in 1994.	1
Henk Munsters en Willem Veenhuizen	Broedvogels van het Broek bij Hanevoet in Eindhoven.	2
Pierre van der Wielen en Bram Aarts	Bijzondere vogelwaarnemingen in de Kempen in 1992.	4
Fred de Blom	Excursie naar de Goorloop.	17
Huub Knubben	Knipselkrant.	18
Jan Wouters	Voor U gelezen.	20
VOGELVARIA		
Tonny van der Vleuten en Hans Hermans	Een vogeltocht in de Kempen.	23
Jan Wouters	Terugmelding van een Torenavalk.	23
Piet van Happen	Wist U dat...	24

Tekeningen: M. Bakermans
H. Bierens
J. van Dooren
L. Peeters